

ORIGINAL RESEARCH PAPER

Analyzing the perception of elementary school teachers in Sabzevar city about parents' intervention in students' educational activities

Amineh Mohebiamin *¹

¹ Assistance Prof, Department of Education and Psychology, Faculty of Literature and Humanities, Hakim Sabzevari University, Sabzevar, Iran.

ABSTRACT

Keywords

Teachers' perception qualitative method
parents
educational activities intervention

1 .Corresponding author
✉ a.mohebiamin@hsu.ac.ir

Received: 2025/01/05
Reviewed: 2025/02/17
Accepted: 2025/04/02
Published online: 2025/12/31

Background and Objectives: Parents' participation in educational activities is one of the educational needs. But sometimes this participation shows itself in the form of intervention and implementation in the teacher's work. The purpose of this research is to analyze the perception of elementary school teachers about parents' intervention in educational activities. **Methods:** The method of this research is qualitative and phenomenological. The research participants are 20 primary school teachers of Sabzevar city in 1403. The sampling method was purposive. Data were collected using semi-structured interviews and continued until the theoretical saturation of information. **Findings:** The findings were analyzed using two stages of Strauss and Corbin coding. The results were classified in the form of 5 core codes. The findings of the research indicate the types of common parental interventions, necessary parental interventions, determining the rules and boundaries for parental interventions, and the strategies for managing parental interventions and the harms of interventions. **Conclusion:** The results showed that from the point of view of the teachers, parental intervention is acceptable in the form of a framework and as long as it does not threaten the specialized field of the teachers' work. in order to make the interventions of parents more effective and to improve the relationship between teachers and parents, it is suggested to hold briefing sessions and clarify the expectations of each member.

<https://pma.cfu.ac.ir>

DOI: [10.48310/pma.2025.17974.4620](https://doi.org/10.48310/pma.2025.17974.4620)

Citation (APA): Mohebiamin, A. (2025). Analyzing the perception of elementary school teachers about parents' intervention in educational activities: a qualitative research. *Educational and Scholastic studies*, 14 (4), 77 - 96 .
 <https://doi.org/10.48310/pma.2025.17974.4620>

واکاوی ادراک معلمان دوره ابتدایی شهر سبزوار از مداخله والدین در فعالیتهای آموزشی دانش‌آموزان

مقاله پژوهشی / مروری

امینه محبی‌امین^۱*

۱ استادیار، گروه علوم تربیتی و روانشناسی، دانشکده ادبیات و علوم انسانی، دانشگاه حکیم سبزواری، سبزوار، ایران .

چکیده

پیشینه و اهداف: مشارکت یا شریک شدن والدین در آموزش و پرورش از جمله مفاهیمی است که علیرغم اینکه به نظر می‌رسد اکثریت افراد جامعه به نوعی آن را تجربه کرده‌اند اما در حوزه نظر و عمل تربیتی با تنوع دیدگاهها و عملکردها مواجه است و گاهی این مشارکت سازنده به صورت مداخله و دخالت بیش از حد در کار معلم خود را نشان می‌دهد. هدف از این پژوهش واکاوی ادراک معلمان دوره ابتدایی درباره مداخله والدین در فعالیتهای آموزشی بود. **روش‌ها:** روش این پژوهش کیفی و از نوع پدیدارشناسی بود. ۲۰ نفر از معلمان ابتدایی شهر سبزوار به عنوان مشارکت‌کنندگان پژوهش در سال تحصیلی ۱۴۰۳ انتخاب شدند. روش نمونه‌گیری پژوهش هدفمند بود. داده‌ها با استفاده از مصاحبه نیمه‌ساختار یافته جمع‌آوری شد و تا مرحله اشباع نظری اطلاعات ادامه یافت. **یافته‌ها:** یافته‌ها با استفاده از دو مرحله کدگذاری استراوس و کوربین تحلیل شد. نتایج در قالب ۵ مقوله محوری طبقه‌بندی شد. یافته‌های پژوهش بیانگر انواع مداخلات رایج والدین، مداخلات ضروری والدین، تعیین قواعد و حد و مرز برای مداخلات والدین و راهکارهای مدیریت مداخله والدین و آسیب‌های مداخلات بود. **نتیجه‌گیری:** نتایج نشان داد که از دیدگاه معلمان، مداخله والدین در قالب چارچوب و تا جایی که حوزه تخصصی کار معلمان را تهدید نکند، پذیرفتنی است. پیشنهاد می‌شود برای موثرتر کردن مداخلات والدین و بهبود روابط معلمان و اولیاء جلسات توجیهی برگزار شود و انتظارات هر یک از اعضا مشخص گردد.

از دستگاه خود برای اسکن و خواندن مقاله به صورت آنلاین استفاده کنید .

واژه‌های کلیدی

ادراک معلمان
روش کیفی
فعالیت‌های آموزشی
مداخله والدین

۱. نویسنده مسئول

a.mohebiamin@hsu.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۱۰/۱۶

تاریخ بازنگری: ۱۴۰۳/۱۱/۲۹

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۴/۰۱/۱۳

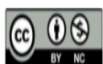
انتشار آنلاین: ۱۴۰۴/۱۰/۱۰

شماره صفحات: ۹۶-۷۷

DOI [10.48310/pma.2025.17974.4620](https://doi.org/10.48310/pma.2025.17974.4620)

شاپا الکترونیکی: ۲۶۴۵-۸۰۹۸

COPYRIGHTS

©2026 The author(s). This is an open access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, as long as the original authors and source are cited. No permission is required from the authors or the publishers.

مقدمه

یکی از موضوعاتی که در تعلیم و تربیت مورد توافق صاحب‌نظران می‌باشد لزوم مشارکت والدین در آموزش فرزندانشان است. معلمان و مدیران می‌خواهند بدانند که چگونه با والدین به‌طور اثربخش کار کنند و والدین می‌خواهند بدانند چگونه با معلمان ارتباط برقرار نمایند (Epstein, 2006). به‌طور کلی مشارکت والدین نقش موثری در رشد کودک و علاقه‌مندی او به مدرسه دارد (Dumont et al., 2014). به نظر می‌رسد این مشارکت از طریق دو روش اصلی به موفقیت تحصیلی و عملکرد عاطفی دانش‌آموزان کمک می‌کند. اول، از طریق سرمایه اجتماعی والدین، به گونه‌ای که مشارکت والدین آنها را با دانش‌چگونگی کمک به فرزندان خود در فعالیت‌های مربوط به مدرسه مجهز می‌کند و دوم از طریق کنترل اجتماعی، به گونه‌ای که والدین و مدارس برای ایجاد یک توافق در مورد رفتار مورد انتظار دانش‌آموزان و انتقال پیام‌های یکنواخت به کودکان با یکدیگر همکاری می‌کنند (Nasser-Abu Alhija & Rogel, 2018). مشارکت والدین اگر به صورت مثبت و در جهت کمک به اولیای مدرسه باشد دارای آثار مثبت متعددی است. تلاش‌های مشترک آنها مزایای مختلفی را هم برای خانه و هم برای مدرسه به دنبال دارد. به عنوان مثال، همکاری خوب، اعتماد خانواده‌ها را افزایش می‌دهد، تصویر مثبتی از مدرسه ایجاد کرده و در نهایت به یادگیری کودکان کمک می‌کند (Orell & Pihlaja, 2020).

در رویکردهای جدید تربیتی نوع نگرش به ارتباط والدین و معلمان تغییرات اساسی داشته است و معلمان جدید استقبال بیشتری از این تغییرات دارند. ارتباط والدین و معلم جزو حیاتی همکاری خانواده و مدرسه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان است (Dor & Mentzer, 2019). این ارتباط، درک بیشتری از پیشینه تحصیلی و نیازهای دانش‌آموزان به معلمان می‌دهد (Wong et al., 2018) از جمله آثار دیگر این مشارکت، تقویت ارتباط مثبت والدین و معلم و کاهش اضطراب یادگیری دانش‌آموزان است. علاوه بر این زمینه رشد شناختی را فراهم می‌نماید و به نوعی موفقیت تحصیلی دانش‌آموزان را پیش‌بینی می‌کند (Reinke et al., 2019). یکی از عواملی که بر تغییر در مدارس تأثیر می‌گذارد، مشارکت والدین در سیستم آموزشی است (Fisher, 2018; Yemini & Maxwell, 2021). صاحب‌نظران در تعریف مشارکت والدین، آن را به عنوان فعالیتی می‌دانند که والدین در رابطه با فرزند خود انجام می‌دهند تا یادگیری فرزندشان را افزایش دهند (Yemini & Maxwell, 2019). به نوعی می‌توان گفت وقتی والدین و معلمان با هم همکاری می‌کنند، علایق آموزشی کودکان به بهترین وجه تامین می‌شود (Adams et al., 2018). بسیاری از یافته‌ها تأیید می‌کنند که مشارکت والدین تأثیر مثبتی بر پیشرفت تحصیلی کودک دارد (Park et al., 2018). از سوی دیگر معلمان نیز در فرهنگ‌های مختلف ادراکات متفاوتی در مورد همکاری خانه و مدرسه دارند (D'Haem & Griswold, 2018) و این ادراکات مختلف نحوه برخورد و مدیریت مشارکت را تحت تأثیر قرار می‌دهد و بر کیفیت مشارکت والدین موثر است؛ بنابراین می‌توان گفت ادراکات آنها نقشی حیاتی در تشویق یا دلسردی والدین در مورد مشارکت در آموزش فرزندانشان ایفا می‌کند.

در مواقعی که معلمان احترام زیادی برای والدین قائل هستند، بیشتر آنها را تشویق به مشارکت می‌کنند (Yulianti et al., 2020). همچنین دیدگاه معلمان در مورد مشارکت والدین ارتباط نزدیکی با حرفه‌ای بودن آنها دارد و معلمان حرفه‌ای به مشارکت والدین اشتیاق نشان می‌دهند (Teder & Mikse, 2019). مشارکت والدین می‌تواند آثار مثبت و در صورت تبدیل این مشارکت به صورت مداخله؛ تبعات منفی نیز داشته باشد. از آثار مثبت دخالت والدین می‌توان به ارتقای ارتباط میان خانه و مدرسه اشاره کرد. والدینی که در فعالیت‌های مدرسه شرکت می‌کنند، معمولاً بهتر می‌توانند از نیازها و چالش‌های آموزشی فرزندانشان آگاه شوند (Epstein, 2011). همچنین وقتی والدین در فرآیند آموزش مشارکت می‌کنند، دانش‌آموزان ممکن است احساس حمایت بیشتری کنند و انگیزه بیشتری برای موفقیت پیدا کنند. این مشارکت و حساسیت نسبت به عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان سبب می‌شود آنها احساس کنند والدین به وضعیت آنها اهمیت داده و به عنوان حامی در کنارشان هستند. بررسی‌ها نیز نشان داده‌اند که مشارکت فعال والدین می‌تواند منجر به بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان شود (Fan & Chen, 2001). از طرفی زمانی که معلمان به دلایل مختلف

تمایلی به ارتباطات سازنده با والدین نداشته باشند، در برقراری روابط سازنده شکست می‌خورند و این مساله بر ارتباط خانه و مدرسه تأثیر می‌گذارد (Ozmen et al., 2016). ایجاد تضاد در تعاملات والدین و معلمان اغلب نتیجه سطح پایین اعتماد و ادراک عاطفی بین آنهاست (Frolova et al., 2019). بین معلمان تازه‌کار و با تجربه در زمینه مدیریت این مداخلات تفاوت‌هایی وجود دارد. معلمان با تجربه، اغلب در برقراری ارتباط با والدینی که بیش از حد دخالت دارند احساس اعتماد به نفس دارند؛ اما معلمان تازه‌کار ممکن است در ایجاد روابط مثبت با والدین هلیکوپتری^۱ مشکل داشته باشند^۲ (Santoro, 2015). توسعه این ارتباطات با شروع آموزش مجازی و همه‌گیری پاندمی کرونا تشدید یافته است. بسیاری از والدین مجبور شده‌اند با موقعیت‌های جدیدی دست و پنجه نرم کنند که در آن مرزهای بین مدرسه و خانه کم رنگ شده و به طور اساسی تغییر کرده است (Garbe et al., 2020). تحولات در آموزش مجازی در دوران کرونا فهم جدیدی از تعامل بین والدین و معلمان را رقم زد و به نوعی فاصله قدرتی که از قبل در فرهنگ آموزشی ایران سال‌ها حاکم بود را دچار تحول ساخت. به نوعی می‌توان گفت، والدین با مشارکت در فعالیت‌های دانش‌آموزان در دوران کرونا، با ابعاد جدید از وظایف خود در قبال عملکرد تحصیلی فرزندانشان آشنا شدند. همچنین مشارکت والدین در انجام تکالیف دانش‌آموزان، معلمان را نیز به نقش سازنده والدین در امور مدرسه آگاه ساخت. بدین ترتیب پذیرش این مشارکت راحت‌تر صورت گرفت. در این دوران معنای جدیدی از مشارکت والدین در خانه و مدرسه ایجاد شده است؛ زیرا والدین دریافته‌اند که به مهارت‌های جدیدی مانند ایجاد چارچوب یادگیری در خانه برای فرزندان خود و ایجاد انگیزه یادگیری در آنها نیاز دارند (Ewing & Cooper, 2013). همان‌گونه که اشاره شد در کنار آثار مثبت مشارکت والدین در امور تحصیلی دانش‌آموزان، می‌توان به جنبه‌های منفی این مشارکت نیز اشاره داشت. از جمله آثار منفی دخالت والدین، فشار زیاد به معلمان است. در برخی موارد، دخالت والدین می‌تواند منجر به فشارهای مضاعف بر معلمان شود. والدینی که به طور مداوم در امور مدرسه دخالت می‌کنند، ممکن است انتظارات غیرواقعی داشته باشند و این موضوع ممکن است بر روحیه معلمان تأثیر منفی بگذارد (Epstein, 2011). یکی از نکات قابل توجه در این زمینه مرز بین مشارکت و مداخله است. مشارکت والدین معمولاً در راستای حمایت از اهداف آموزشی معلمان و بهبود شرایط یادگیری صورت می‌گیرد و به تقویت همکاری و ارتباط بین معلمان و والدین منجر می‌شود (Henderson & Mapp, 2002). گاهی اوقات این مشارکت سازنده می‌تواند خود را به صورت مداخله مضر نشان دهد. مداخله‌های شدید و ناپخته ممکن است منجر به ایجاد تنش بین والدین و معلمان و در نتیجه ایجاد سطحی از فشار بر سیستم آموزشی شود (Hill & Tyson, 2009).

مرز بین مشارکت و مداخله والدین؛ در درجه تعامل و تأثیرگذاری آنها بر فرآیند آموزشی مشخص می‌شود. در حالی که مشارکت به همکاری معلمان و والدین اهمیت می‌دهد، مداخله می‌تواند به دخالت‌های غیرضروری در وظایف معلمان منجر شود. این تمایز می‌تواند با توجه به نوع تعاملات، سطح تأثیرگذاری والدین بر تصمیم‌گیری‌های معلمان و توجه به نیازها و تجربیات معلمان و دانش‌آموزان تعیین شود. در مقابل، مداخله والدین به معنای انجام اقداماتی است که می‌تواند به‌طور منفی بر فرآیند یادگیری تأثیر بگذارد. مداخله شامل تلاش‌های والدین برای کنترل یا جهت‌دهی به نحوه تدریس معلم و فرآیندهای آموزشی است. این نوع مداخله ممکن است شامل انتقادات غیرمنصفانه از معلمان یا فشار بر معلمان برای انجام تغییرات در برنامه‌های درسی باشد و می‌تواند منجر به احساس ناراضی یا تنش در محیط یادگیری شود (Kelley & Alder, 2022).

مشارکت والدین در فرآیند آموزشی تأثیرات مثبتی بر عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان دارد، اما در عین حال، اثرات منفی نیز بر کار معلمان و محیط کلاس وجود دارد. به عقیده فن و چن (Fan & Chen, 2018) این اثرات منفی معمولاً

1 Helicopter parents

۲ والدین هلیکوپتری نوعی سبک والدگری است که به زعم کوروس و همکاران (۲۰۱۷) در سال‌های اخیر مشخصه بسیاری از خانواده‌های دارای فرزند است. در این سبک سطوح بالایی از حمایت‌گری افراطی، کنترل‌گری و سطوح پایینی از خودمختاری و استقلال به چشم می‌خورد.

ناشی از عدم توازن در رابطه میان والدین و معلمان و انتظارات غیرواقعی والدین نسبت به فرآیند یادگیری فرزندان است. از سوی دیگر این مداخله منفی علاوه بر تاثیرات منفی بر عملکرد معلمان، برای دانش‌آموزان نیز تبعات منفی دارد. به گونه‌ای که مداخله والدین در کنترل و نظارت بر فعالیت‌های تحصیلی می‌تواند به کاهش حس استقلال و خودکارآمدی در دانش‌آموزان منجر شود. وقتی والدین به صورت مداوم در انجام تکالیف و فعالیت‌های آموزشی مشارکت می‌کنند، فرزندان ممکن است اعتماد به نفس خود را در حل مسائل کاهش دهند و به جای تلاش برای استقلال در یادگیری، بیشتر به والدین وابسته شوند. این وابستگی می‌تواند مانع از توسعه مهارت‌های حل مسئله و خودتنظیمی در آن‌ها شده و زمینه افت تحصیلی در دوره‌های تحصیلی بعدی را فراهم کند. زیرا هر چه قدر دانش‌آموزان به مقاطع بالاتر می‌روند استقلال بیشتری را در انجام فعالیت‌های درسی پیدا می‌کنند و والدین مشارکت کمتری در امور تحصیلی آن‌ها دارند. این دخالت‌ها می‌تواند موجب ایجاد مشکلاتی در زمینه عملکردهای شناختی و روانی دانش‌آموزان گردد. از نظر جنسیت، در بیشتر موارد دخالت مادران نسبت به پدران بیشتر است (Jeziarski & Wall, 2019). در دوره ابتدایی در مدارس ما شاهد حضور و مشارکت بیشتر مادران در امور تحصیلی فرزندان هستیم. در جوامع مختلف، مادران به عنوان مراقبان اصلی نهادهای تربیتی شناخته می‌شوند. این نقش‌های اجتماعی باعث می‌شود که مادران به طور طبیعی درگیر امور تحصیلی فرزندان باشند و فعالیت‌های آموزشی را در اولویت قرار دهند (Lareau, 2003). همچنین معمولاً مادران زمان بیشتری در خانه می‌گذرانند و به همین دلیل فرصت بیشتری برای مشارکت در فعالیت‌های مدرسه مانند جلسات والدین و کمک به انجام تکالیف دارند (Gonzalez-DeHass et al., 2005). این دسترسی بیشتر می‌تواند به ایجاد ارتباط‌های قوی‌تر با مدرسه و معلمان کمک کند. حتی زمانی که پدران درگیر آموزش فرزندان هستند، در درجه اول به دنبال تجربه عاطفی با فرزندان هستند (Vincent, 2017).

تعداد زیادی از تحقیقات بین‌المللی وجود دارد که نشان می‌دهد داوطلبان معلمی احساس می‌کنند آمادگی لازم برای کار با والدین و خانواده‌ها را پس از طی دوره‌های آموزشی گذرانده شده ندارند (Jones, 2020). یافته‌های هاکیمز (Hakyemez, 2015) نشان داد معلمان احساس می‌کنند اطلاعات آنها در مورد راهبردهای مورد استفاده برای مشارکت دادن والدین در فرآیند یادگیری کافی نیست. به نظر می‌رسد یکی از نیازهای آموزشی معلمان یادگیری در مورد نحوه‌ی ارتباط با والدین است. لی و بوون (Lee & Bowen, 2006) معتقدند سه متغیر اصلی جمعیت‌شناختی (نژاد، قومیت، وضعیت اجتماعی-اقتصادی) و میزان تحصیلات والدین در پیش‌بینی مشارکت والدین نقش دارد. استروئینجا و همکاران (Stroetinga et al., 2018) نتایج حدود ۲۰ مطالعه تجربی را بررسی کرده و یک یافته مهم پژوهشی به دست آوردند که نشان می‌دهد همکاری معلم و والدین در زمینه تربیت، موضوعی است که اغلب مورد مطالعه قرار گرفته است. با این حال، در مطالعات موجود عوامل پیچیده زیر برای همکاری معلم و والدین در تربیت یافت می‌شود که شامل تمایل معلمان و والدین به سکوت در مورد مسائل مربوط به تربیت، تفسیر مدرسه از همکاری معلم و والدین و مشکل معلمان برای همکاری با والدین در مورد موقعیت‌های ارزشی متفاوت مربوط به دیدگاه‌های محدود معلمان در زمینه تربیت مطلوب است.

پژوهش لیهمان (Lehmann, 2018) نشان داد که چگونه مدارس تربیت معلم سوئیس، معلمان را برای همکاری با والدین دانش‌آموزان ۴ تا ۱۳ ساله آماده می‌کنند. یافته‌های او نشان داد که همه مراکز تربیت معلم مبحث همکاری خانواده و مدرسه را با برگزاری دوره‌های ویژه در این زمینه و یا از طریق ارتباط موضوع با سایر دروس پوشش می‌دهند. بلیک هورانی و همکاران (Blak Hourani et al., 2012) در پژوهشی بیان کردند که والدین و معلمان باور و درک متفاوتی نسبت به اهداف آموزشی دارند و این امر باعث عدم درک مشترک از مشارکت والدین می‌شود. علاوه بر این، نتیجه پژوهش براون (Brown, 1996) نشان داد که معلمان نمی‌توانند والدین را به مداخله در یک پیوند معنادار تشویق کنند. از جمله دلایل ارائه شده برای مقاومت معلمان برای ارتباط با خانواده‌ها، نگرستن به والدین به عنوان یک تهدید، عدم درک اهمیت نقش والدین، باور نداشتن به مسئولیت برقراری ارتباط با والدین و عدم تمایل معلمان به صرف وقت

با والدین ذکر شده است. بنابراین به نظر می‌رسد نوع نگاه و برداشت معلم نسبت به جایگاه والدین در تربیت نیز می‌تواند تمایل و یا عدم تمایل آنان را برای همکاری با خانواده‌ها در زمینه مسائل آموزشی تحت تاثیر قرار دهد. با این حال، وقتی والدین و معلمان همکاری نمی‌کنند، در دو راهی بی‌اعتمادی گیر می‌کنند و با گفتن «فرزند تو» یا «فرزند من» به جای «فرزند ما»، دیواری برای خود می‌سازند (Safdar, 2006)، که به مراتب آثار مخرب تربیتی را به دنبال خواهد داشت. دارچ و همکاران (Darch et al., 2004) یکی از دلایل عدم مشارکت والدین در مدارس را نگرش "معلم بهتر می‌داند" دانستند. در واقع به نظر می‌رسد تلقی از معلم به عنوان تصمیم‌ساز اصلی جریان تربیت مانع مشارکت برخی از والدین در امور مدرسه می‌شود. پژوهش میری (Miri, 2021) که با هدف بررسی ادراک معلمان از دخالت نامطلوب والدین انجام شد، چهار مضمون اصلی شامل جنس مداخلات نامطلوب، شرایط ایجادکننده درگیری نامطلوب، پیامدهای درگیری نامطلوب و راهکارهای پیشنهادی برای جلوگیری از درگیری نامطلوب اولیا را شناسایی و طبقه‌بندی کردند. شیربگی و همکاران (Shirbagi et al., 2016) نیز به این نتیجه رسیدند اگرچه والدین از لحاظ نظری از اهمیت مشارکت در آموزش فرزندانشان تا حدی آگاهند؛ اما در عمل به دلایل مختلف چندان در این فرایند درگیر نیستند. میزان مشارکت داوطلبانه آنها در فرایند تحصیل فرزندانشان در سطح پایین گزارش شد و نوعی عدم تفاهم بین والدین و معلمان در چگونگی مداخله آموزشی وجود داشت. معلمان خیلی راغب نبودند که والدین در فرایند آموزش مداخله کنند. با توجه به اهمیت مشارکت والدین در امور تحصیلی دانش‌آموزان و لزوم ارتباط موثر والدین و معلمان برای همکاری سازنده در این ارتباط و نیز مشکلات و موانعی که مشارکت والدین را تبدیل به نوعی مداخله منفی و مضر در فعالیت‌های آموزشی می‌کند، از آن جایی که پژوهش‌های داخلی اندکی در زمینه ادراکات معلمان از مداخلات منفی تاکنون انجام شده است؛ از این رو هدف اصلی پژوهش حاضر واکاوی ادراک معلمان درباره مداخله والدین در فعالیت‌های آموزشی است. از این رو این پژوهش قصد دارد به این سوال پاسخ دهد که ادراک معلمان دوره ابتدایی درباره مداخله والدین در فعالیت‌های آموزشی دانش‌آموزان چیست؟

روش

در پژوهش حاضر از روش پدیدارشناسی توصیفی که روشی کیفی است، استفاده شد. مشارکت‌کنندگان این پژوهش ۲۰ نفر از معلمان مدارس مقطع ابتدایی (پایه اول تا ششم) شهر سبزوار بودند. شیوه نمونه‌گیری، نمونه‌گیری هدفمند از نوع قضاوتی^۱ بود. در این روش شرکت‌کننده‌ها توسط پژوهشگر انتخاب می‌شوند؛ چرا که یا به صورت مشخص دارای ویژگی و یا پدیده مورد نظر هستند و یا غنی از اطلاعات هستند (Boswell & Cannon, 2012). نمونه‌گیری تا اشباع نظری اطلاعات یعنی زمانی که ادامه مصاحبه هیچ داده جدیدی را به داده‌های پیشین اضافه نکرد ادامه یافت. گردآوری داده‌ها از طریق مصاحبه نیمه‌ساختاریافته انجام پذیرفت. مصاحبه‌ها با روش نظام‌دار منسوب به استراوس و کوربین (Straus & Corbin, 2008) در دو مرحله کدگذاری باز و محوری تحلیل شد. بر اساس این رویکرد، تحلیل مصاحبه‌ها در چند سطح انجام گرفت. در مرحله کدگذاری باز پژوهشگر متون مورد نظر را به دقت خواند و به اجزای کوچک‌تری تقسیم کرد. این اجزا در یک فرایند دایمی مقایسه، مفهوم‌پردازی و مقوله‌بندی شدند. در کدگذاری محوری، مقوله‌هایی که در مرحله پیشین شناسایی شده بودند، نظم بیشتری یافتند و با ترکیب جدیدی به یکدیگر مرتبط شدند. این فرایند به این شکل صورت پذیرفت که مقوله‌های کلی‌تر شناسایی شد و ارتباط آنها با هم روشن شد. برای تأمین اعتبار یافته‌ها از معیارهای چهارگانه منسوب به لینکلن و گابا (Lincoln & Guba, 1985) استفاده شد. آنها با عنوان قابلیت اعتماد از رعایت چهار معیار شامل باورپذیری (اعتبار، انتقال‌پذیری، اطمینان‌پذیری و تاییدپذیری) در پژوهش‌های کیفی نام برده‌اند. برای دستیابی به اعتبار پژوهش از تکنیک بازبینی اعضا^۲ استفاده شد. در این پژوهش، رونوشت

1 Judgmental sampling

2 Member check

مصاحبه و گزارشی از پرسش‌های مطرح‌شده و پاسخ‌های مشارکت‌کنندگان در اختیار آنان قرار می‌گرفت. سپس اصلاحاتی که آنان در متن مصاحبه انجام داده بودند، در نظر گرفته می‌شد. رسیدن به قابلیت انتقال با استفاده از تکنیک‌هایی مثل توصیف غنی^۱ از مجموعه داده‌های مطالعه‌شده در طول گردآوری داده‌ها، استفاده از رویه‌های ویژه کدگذاری و تحلیل نمادها، نشانه‌ها و سایر موارد در مرحله تحلیل داده که به اطمینان از قابلیت انتقال کمک می‌کند صورت می‌پذیرد (Andreas, 2003). در این پژوهش برای قابل‌انتقال بودن از توصیف غنی استفاده شد؛ از این رو تلاش گردید تمام جزئیات پژوهش از نمونه‌گیری تا فرایند گردآوری و تحلیل داده‌ها به‌طور کامل شرح داده شود. برای دستیابی به قابلیت اطمینان از روش توصیف هم‌تایان استفاده شد. بدین منظور، یافته‌ها در مراحل مختلف در اختیار یک نفر از متخصصان علوم تربیتی قرار گرفت.

یافته‌ها

مطابق با روش نظام‌مند استراوس و کوربین، ابتدا کدهای باز استخراج شدند که در سطح ثانویه ۳۲ کد باز به دست آمد. در گام اول نام‌گذاری‌های اولیه‌ای برای مفاهیم و موضوعات موجود در داده‌ها استخراج شد. این کدها معمولاً به صورت توصیفی و بدون قضاوت اولیه درباره ساختار کلی داده‌ها می‌باشند. پس از انجام کدگذاری باز، پژوهشگر باید روابط و ارتباطات بین کدهای استخراج‌شده را بررسی کند و کدهای مرتبط را در دسته‌های محوری قرار دهد. کدگذاری محوری فرایند سازماندهی و ایجاد ساختار بین کدهای باز است و سپس کدهای باز را به دسته‌های بزرگ‌تر و محوری‌تر شبکه می‌کند تا به یک درک کلی از داده‌ها دست یابد. در این مرحله ۵ مقوله محوری به دست آمد. در جدول شماره ۱ نمونه‌ای از کدهای باز و محوری بیان شده است.

جدول ۱: نمونه‌ای از کدهای باز و کدگذاری محوری حاصل از یافته‌های پژوهش

کدهای محوری	کدهای باز (سطح ثانویه)	کدهای باز (سطح اولیه)
انواع مداخلات رایج والدین	مداخله در مورد کمیت تکالیف	بعضی اولیا درخواست افزایش تکالیف و یا کاهش تکالیف رو دارند و در مورد آن اظهار نظر می‌کنند.
	مداخله در زمینه مسائل تربیتی	خانواده‌هایی هستند که وقتی در زمینه مسائل تربیتی فرزندشان با آن‌ها مشورت می‌کنند مشتاقانه برخورد می‌کنند.
	مداخله در مورد نحوه ارزشیابی	مداخله والدین در ارزشیابی بسیار زیاد است. از نظر بعضی والدین فرزند آنان بهترین و بی‌نقص‌ترین فرد است.
	مداخله در سبک تدریس	با دخالت والدین موافق نیستم چون سبک تدریس الان متفاوت شده و والدین نمیتونند به بچه‌ها کمک کنند.
	مداخله در بودجه‌بندی دروس	با این که می‌گن زیاد یا کم درس می‌دید، اما والدین واقف نیستن در صورتی که معلم خودش واقفه.
	مداخله در مورد مسائل مالی	چون در مناطق محروم بودم بیش خانواده‌ها در بحث مالی مشکل داشتند و معتقد بودند نباید ابزار و وسیله‌هایی درخواست شود که بار مالی برایشان داشته باشد.
مداخلات ضروری والدین از دیدگاه معلم	لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های والدین برای آموزش بهتر	الان معلم و مدرسه نمی‌تونند به تنهایی امر مهم آموزش و پرورش رو به سرانجام برسوند، پس باید از والدین کمک گرفت.
	لزوم مشارکت والدین در برگزاری مراسم‌ها	در بسیاری از موارد می‌بینیم ایده‌های بسیار خوبی برای ارائه محتوا دارند یا حتی خودشان برای برگزاری مناسب‌ها کمک می‌کنند.
	لزوم پیگیری امور تحصیلی	پیگیری والدین تا حدودی مربوط به پیگیری دروس دانش‌آموز هست
	لزوم مداخله در حل مشکلات دانش‌آموزان	به فرض در درس املا با توجه به مشکل دانش‌آموز ابتدا با کمک والدین مشکل قطعی شناخته می‌شه و بهترین روش را به کار می‌بریم.

1 Thick description

کدهای محوری	کدهای باز (سطح ثانویه)	کدهای باز (سطح اولیه)
	لزوم تعامل مثبت با والدین برای حل مسائل تربیتی	دانش آموزی با اعتماد به نفس پایین داشتم که والدینش از من خواستند تا از او به صورت جداگانه و خارج از گروه دوستان بپرسم.
	لزوم مداخله والدین در امور فوق برنامه مدرسه	معمولا در برنامه‌های فوق برنامه مداخله والدین را بیشتر ترتیب اثر می‌دهم. چون با روحیات و نیازهای فرزندشون آشنا هستن.
تعیین قواعد و حد و مرز برای مداخلات والدین	لزوم مداخله در حد راهنما	والدین خوبه به صورت راهبر در کنار دانش‌آموز باشند.
	قبول دخالت‌های منطقی	اگر مواردی که والدین می‌گن منطقی باشه قبول می‌کنم.
راهکارهای مدیریت مداخله والدین	نقش کمک‌رسان و نه مداخله کننده	فقط در زمینه دانش‌آموزان دیرآموز و اختلال یادگیری موافق هستم البته نه به منظور دخالت در آموزش بلکه به منزله کمک.
	احترام به نظر والدین ولی عمل به شیوه خود	احترام به نظرات والدین و شنیدن پیشنهاداتشان بسیار قابل توجه و مورد احترام است.
	لزوم همسویی مداخله والدین با نظرات معلم	مشارکت به صورت همسو با روش‌های معلم خوب هست در صورتی که مداخله آموزشی با روش‌ها و نظریات معلم در تضاد باشد دقیقا تاثیر عکس دارد.
	مداخلات همراه با موضع‌گیری ممنوع	بستگی دارد مداخله به چه صورت و با چه هدفی انجام شود؛ چون گاهی مداخله با موضع‌گیری خانواده صورت می‌گیرد که کاملا مضر هست اما اگر مفید باشد حتما به کار گرفته می‌شود.
	قبول پیشنهادات منطقی والدین	اگر صحبت آنان به حق و درست بوده، قبول کرده‌ام.
	موافقت با انتقاد موثر والدین	با انتقاد موثر موافقم ولی مداخله مستقیم و تعیین تکلیف برای کلاس ویژه آموزش خیر.
	داشتن برنامه برای بهره‌گیری از مشارکت والدین	مطمئنا امروز با توجه به پیشرفت همه جانبه که صورت گرفته و مشکلاتی که ایجاد شده ارتباط و تعامل بین مدرسه و خانواده و جامعه بیش از گذشته لازم است. در این رابطه باید برنامه‌ریزی داشته باشیم.
	برگزاری جلسات توجیهی برای والدین	با برگزاری جلسات با والدین سعی می‌شود برای مشارکت و همکاری با مدرسه توجیهی گردند.
	ایجاد حس موثر بودن والدین در سرنوشت تحصیلی فرزندان	باید والدین احساس کنند که کمک آنها موثر است و باعث موفقیت بیش‌تر فرزندشان می‌شود.
	تبادل نظر با والدین از طریق نماینده‌های کلاس	برای برگزاری جشن‌ها و مراسمات همیشه سعی کردم با نماینده کلاس و جلسه توجیهی از نظرات استفاده کنم و بهترین کار را انجام دهم.
	لزوم اقتدار معلم در مقابل دخالت والدین	معلم باید با اقتدار نسبت به والدینی که مدام در کار معلم مداخله می‌کنند و خود را همه چیزدان می‌دانند بایستد.
	خلایقت معلم در تدریس زمینه عدم دخالت والدین	معلم با روش‌های نوین تدریس، خلاقیت و آموزش جذاب می‌تواند به والدین اطمینان دهد و از دخالت والدین جلوگیری کند.
لزوم جلب رضایت خانواده دادن اطمینان خاطر به والدین زمینه ساز عدم مداخله	همیشه سعی کردم کار خود را انجام دهم در حالیکه رضایت خانواده را نیز جلب کنم. به طور مستقیم نمی‌گویم حق دخالت ندارید اما در برخورد و صحبت‌هایم به آنها اطمینان خاطر می‌دهم.	
آســــیب‌های مداخلات والدین	ایجاد تنش در ارتباط بین معلم و دانش‌آموز	در ارزشیابی، دانش‌آموز ضعیف خود را نمره قابل قبول دادم و اولیا معترض بودند.
	ایجاد دوگانگی در بچه‌ها به دلیل دخالت والدین	مثلا دانش‌آموز در کلاس می‌گوید مادرم این را گفته و برای همین من از این روش حل کردم در صورتی که آن روش منسوخ شده و دانش‌آموز دچار دوگانگی می‌شود.
	دخالت زمینه درگیری لفظی معلم و والدین	برای تدریس والدین اصرار داشتند آگه به جور دیگه تدریس کنیم بهتره و همین منجر به درگیری لفظی شد.
	ایجاد توقعات کاذب در والدین	سال قبل چون نظافت کلاس بر عهده خود دانش‌آموزان می‌گذاشتم یکی از والدین معترض بود که چرا از بچه من کار می‌کشید.

بر اساس یافته‌های پژوهش حاضر معلمان دیدگاه‌های متفاوتی نسبت به اثرات مداخله والدین در فعالیت‌های آنها داشتند. برخی از معلمان مشارکت و مداخله والدین در امور تحصیلی دانش‌آموزان را امری لازم و ضروری برای پیشرفت تحصیلی آنان می‌دانستند. از سویی برخی از معلمان انواعی از مداخلات والدین در فعالیت‌های آموزشی را مانع پیشبرد اهداف آموزش دانسته و معتقد بودند این نوع مداخلات می‌تواند زمینه کاهش کیفیت آموزش را برای دانش‌آموزان فراهم کند. یافته‌های پژوهش در قالب ۵ مقوله محوری شناسایی شد. این مقوله‌ها شامل انواع مداخلات رایج والدین که این مقوله دارای ۶ کد فرعی (مداخله در: کمیت تکالیف، مسائل تربیتی، نحوه ارزشیابی، سبک تدریس، بودجه‌بندی دروس، مسائل مالی) بود. مقوله مداخلات ضروری والدین از دیدگاه معلم، با ۶ کد فرعی شامل (لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های والدین برای آموزش بهتر، مشارکت والدین در برگزاری مراسم‌ها، پیگیری امور تحصیلی، مداخله در حل مشکلات دانش‌آموزان، تعامل مثبت با والدین برای حل مسائل تربیتی، مداخله والدین در امور فوق برنامه مدرسه) بود. مقوله تعیین قواعد و حد و مرز برای مداخلات والدین با ۳ کد فرعی شامل (لزوم مداخله در حد راهنما، قبول دخالت‌های منطقی، نقش کمک‌رسان و نه مداخله کننده) بود. مقوله راهکارهای مدیریت مداخله والدین با ۱۳ کد فرعی (شامل احترام به نظر والدین اما عمل به شیوه خود، لزوم همسویی مداخله والدین با نظرات معلم، مداخلات همراه با موضع‌گیری ممنوع، قبول پیشنهادات منطقی والدین، موافقت با انتقاد موثر والدین، داشتن برنامه برای بهره‌گیری از مشارکت والدین، برگزاری جلسات توجیهی برای والدین، ایجاد حس موثر بودن والدین در سرنوشت تحصیلی فرزندان، تبادل نظر با والدین از طریق نماینده‌های کلاس، لزوم اقتدار معلم در مقابل دخالت والدین، خلاقیت معلم در تدریس زمینه عدم دخالت والدین، لزوم جلب رضایت خانواده، دادن اطمینان خاطر به والدین زمینه‌ساز عدم مداخله) بود. مقوله آسیب‌های مداخلات والدین با ۴ کد فرعی شامل (ایجاد تنش در ارتباط بین معلم و دانش‌آموز، ایجاد دوگانگی در بچه‌ها به دلیل دخالت والدین، دخالت زمینه درگیری لفظی معلم و والدین، ایجاد توقعات کاذب در والدین) ترسیم شد.

۱- انواع مداخلات رایج والدین

- مداخله در مورد کمیت تکالیف: معلم شماره ۱ در این خصوص می‌گوید: «بر اساس شخصیت دانش‌آموز بعضی اولیا درخواست افزایش یا کاهش تکالیف رو داشته‌اند که بر اساس شرایط کلاس و فرد، تصمیم گرفته شده است».
- مداخله در زمینه مسائل تربیتی: معلم شماره ۱ در این‌باره معتقد است: «من نمونه دخالت‌هایی در زمینه مشکلات رفتاری دانش‌آموز که توسط والدین ارجاع داده شده بود داشتم. به عنوان نمونه دانش‌آموزی با اعتماد به نفس پایین داشتم که والدینش از من خواستند تا از او به صورت جداگانه و خارج از گروه دوستان درس ببرم و من نظرم بر این بود که با بازی‌های آموزشی اعتماد به نفس او را بالا ببرم و خوشبختانه این روش پاسخ داد». معلم شماره ۳ معتقد است: «در کلاس قانونی دارم که هر کسی به تکالیف خود عمل نکند از روی تکلیف آن شب باید دو بار بنویسد اما در منزل مادر به او می‌گوید لازم نیست بنویسی چون دستت خسته می‌شود و دانش‌آموز همین مطلب را به کلاس انتقال می‌دهد».
- مداخله در مورد نحوه ارزشیابی: ارزشیابی از دانش‌آموز یکی از تخصصی‌ترین موضوعاتی است که می‌بایست معلمان با دقت خاصی آن را انجام دهند. معلم شماره ۷ معتقد است: «مداخله والدین در ارزشیابی بسیار زیاد است. از نظر بعضی والدین، فرزند آنان بهترین و بی‌نقص‌ترین فرد است. اما با در جریان گذاشتن آنان از روند تحصیلی فرزندشان در طول سال می‌شود کمی قانعشان کرد». معلم شماره ۲ در این‌باره می‌گوید: «والدین در مورد سطح سوالات هم مداخله می‌کنند که سخت بوده، آسون بوده، یا اصلاً کمکی نکردید، به فرزندم استرس وارد شده. ارزشیابی از دانش‌آموز به عهده معلم باید باشد، در این زمینه والدین نباید دخالتی داشته باشند».
- مداخله در سبک تدریس: معلم شماره ۸: «با دخالت والدین در تدریس موافق نیستم چون سبک تدریس الان متفاوت شده و والدین نمیتونن به بچه‌ها کمک کنن، باید والدین بذارن که خود معلم مدیریت کنه».
- مداخله در بودجه‌بندی دروس: معلم شماره ۲: «این که میان می‌گن کم یا زیاد درس می‌دید. ولی والدین واقف نیستن در صورتی که معلم خودش به بودجه بندی واقفه. دخالت والدین در این زمینه خیلی زیاده».

- مداخله در مورد مسائل مالی: معلم شماره ۷: «من چون در مناطق محروم بودم بیش‌تر در بحث مالی مشکل داشتند و معتقد بودند نباید ابزار و وسیله‌هایی که بار مالی برایشان دارند، درخواست بشه».

۲- مداخلات ضروری والدین از دیدگاه معلم

در این بخش از یافته‌های پژوهش، دیدگاه معلمان در مورد مداخلاتی که والدین می‌توانند در فرایند آموزش دانش‌آموزان داشته باشند ذکر می‌شود:

- لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های والدین برای آموزش بهتر: معلم شماره ۳ می‌گوید: «مطمئناً امروز با توجه به پیشرفت همه جانبه که صورت گرفته و مشکلاتی که ایجاد شده ارتباط و تعامل بین مدرسه و خانواده بیش از گذشته لازم است. در گذشته به دلیل سطح پایین سواد والدین دخالت و درک آنها در امر آموزش فرزندان کم بود، اما الان معلم و مدرسه نمی‌توانند به تنهایی امر مهم آموزش و پرورش را به سرانجام برسانند. پس با برنامه‌ریزی و همکاری با والدین می‌توان از ظرفیت و توانایی آنها استفاده کرد». معلم شماره ۵ در این باره می‌گوید: «با مداخله در زمینه کمک درسی و محتوای آموزش موافقم چون والدین با بچه‌هاشون سروکله میزنن و از بچه شناخت دارند، میدونن با فیلم یاد میگیره یا با پاور درست کردن درباره محتوای درسی و این رو باید به معلم بگن».

- لزوم مشارکت والدین در برگزاری مراسم‌ها و جشن‌ها: معلم شماره ۱: «اگر ما در جلساتی که با اولیا داریم بتوانیم به درستی با آنها تعامل داشته و در ارتباط باشیم، در بسیاری از موارد می‌بینیم ایده‌های بسیار خوبی برای ارائه محتوا دارند و یا حتی خودشان برای برگزاری مناسبت‌ها کمک می‌کنند».

- لزوم پیگیری امور تحصیلی: معلم شماره ۱: «با مداخله تا حدود مربوط به پیگیری دروس دانش‌آموز و نه دخالت در کار معلم موافقم».

- لزوم مداخله در حل مشکلات دانش‌آموزان: معلم شماره ۲: «به عنوان مثال مشکل دانش‌آموز در درس املا (دیداری، شنیداری و...) ابتدا با کمک والدین مشکل قطعی شناخته می‌شود و بهترین روش را به کار می‌بریم».

- لزوم تعامل مثبت با والدین برای حل مسائل تربیتی: معلم شماره ۴: «خانواده‌هایی بوده‌اند که وقتی در زمینه مسائل تربیتی فرزندشان با آنها مشورت می‌کنید مشتاقانه برخورد می‌کنند. اما نمونه‌ای هم بوده که وقتی مشکل بین فرزندشان و یکی از همکلاسی‌ها یا معلم به وجود آمده در پی مقصر جلوه دادن طرف مقابل بوده‌اند و اجازه نمی‌دادند مساله منطقی حل و فصل بشه».

- لزوم مداخله والدین در امور فوق برنامه مدرسه: برگزاری فعالیت‌های فوق برنامه نیازمند اختصاص زمان و هزینه‌های زیادی است. معلم شماره ۵ معتقد است: «والدینی هستند که هم در فراهم کردن زمینه برگزاری و هم انجام فعالیت فوق برنامه مشارکت می‌کنند. یکی از والدین به عنوان مربی ورزش، دانش‌آموزان مشتاق را بدون دریافت هزینه آموزش می‌داد». معلم شماره ۱ نیز می‌گوید: «برای برگزاری جشن‌ها و مراسمات، اولیا اظهار نظر می‌کنند که همیشه سعی کرده‌ام با نماینده کلاس و جلسه توجیهی از نظرات استفاده کنم و بهترین کار را انجام دهم».

۳- تعیین قواعد و حد و مرز برای مداخلات والدین

معلمان با مداخله والدین با رعایت مجموعه اصولی شامل موارد زیر موافق بودند.

- لزوم مداخله در حد راهنما: معلم شماره ۳ معتقد است: «دخالت والدین به صورت راهبر در کنار دانش‌آموز باشد و (راهنما) باشد نه دخالت برای انجام تکالیف».

- قبول دخالت‌های منطقی: معلم شماره ۶: «اگر مواردی که والدین می‌گن منطقی باشه قبول می‌کنم».

- نقش کمک‌رسان و نه مداخله کننده: معلم شماره ۲: «فقط در زمینه دانش‌آموزان دیرآموز و اختلال یادگیری موافق هستم. البته نه به منظور دخالت در آموزش بلکه به منزله کمک به معلم در زمینه یادگیری. یعنی کمک به دانش‌آموزانی که در یادگیری و آموزش مشکل دارند. ارزشیابی از دانش‌آموز به عهده معلمه پس والدین نباید در این زمینه دخالتی داشته باشند».

- احترام به نظر والدین ولی عمل به شیوه خود: معلم شماره ۸: «امروزه باید به طور مداوم در پی افزایش سطح اطلاعات و آگاهی‌های خود باشیم خصوصا در دستگاه تعلیم و تربیت که وظیفه و نقش معلم بسیار مهم و حیاتی است. می‌توانیم نظرات والدین را جویا شویم، نه اینکه در پی این باشیم که آن‌ها نظرشون چه هست همان‌گونه عمل کنیم. به طور کلی در نهایت روش مختص خودمان را داشته باشیم».

- لزوم همسویی مداخله والدین با نظرات معلم: معلم شماره ۱ معتقد است: "با همکاری والدین موافقم و تاثیر بسزایی در امر آموزش فرزندان دارد، اما مداخله حتما باید با نظارت معلم انجام شود. چون والدین به نوعی معلم دوم دانش‌آموز هستند و اگر همراه با آموزش باشند حتما به معلم در تشخیص نقاط ضعف و قوت و ایجاد انگیزه کمک می‌کنند". معلم شماره ۱ معتقد است: "همکاری والدین به خصوص برای دانش‌آموزانی که نیاز به کمک ویژه دارند و یا والدینی که از سواد کافی برخوردارند لازمه، اما این مداخله باید در کنار تدریس معلم باشد نه در تقابل آن».

- مداخله همراه با موضع‌گیری ممنوع: معلم شماره ۸ معتقد است: «بستگی دارد مداخله به چه صورت و با چه هدفی انجام شود. چون گاهی مداخله با موضع‌گیری خانواده صورت می‌گیرد که کاملا مضر هست اما اگر مفید باشد حتما به کار گرفته می‌شود در نهایت نظر آموزشی خودم با توجه به سابقه‌ای که در تدریس دارم مهم است».

- دخالت والدین در قالب امر و نهی: معلم شماره ۴ می‌گوید: «والدین فراوان دخالت می‌کردند، مثلا می‌گفتند چرا شما این برخورد رو کردید و د رجمع به بچه‌مون این حرف رو زدید و متاسفانه بعضی از دخالت‌ها در قالب دستور دادن و امر و نهی کردن است در صورتی که به معلم آموزش داده شده و چقدر خوبه که والدین دخالت نداشته باشند».

- قبول پیشنهادات منطقی والدین: معلم شماره ۳ معتقد است: «اگر صحبت آنان به حق و درست بوده است قبول کرده‌ام ولی اگر از نظرم درست نبوده سعی بر قانع کردنشان داشتم و به مسیر تدریس خود با روش خودم ادامه می‌دهم. در جلسه معارفه حتما ذکر شود که در چه مواردی اجازه دخالت دارند و اینکه هر معلم روش ویژگی‌های منحصر به خودش را دارد، پس اگر مداخله به صورت شخصی و منطقی باشد پذیرفته می‌شود».

- موافقت با انتقاد موثر والدین: معلم شماره ۱ معتقد است: «با مداخله موافق نیستم چون روش کار خودم را قبول دارم. البته با انتقاد موثر موافقم ولی مداخله مستقیم و تعیین تکلیف برای کلاس خیر».

۴- راهکارهای مدیریت مداخله والدین

- جذاب‌سازی آموزش زمینه ساز عدم مداخله والدین: معلم شماره ۱۰ می‌گوید: "معلم با توانایی‌ها، خلاقیت‌ها و آموزش جذاب و برنامه‌ریزی مناسب می‌تواند از دخالت والدین جلوگیری کند".

- داشتن برنامه برای بهره‌گیری از مشارکت والدین: معلم شماره ۹ می‌گوید: «اگر ما بخواهیم از مداخله و مشارکت والدین استفاده کنیم باید با برنامه‌ریزی و مدیریت باشد در غیر این صورت کنترل کلاس و تدریس از دست معلم خارج شده و نارضایتی زیادی ایجاد می‌شود».

- برگزاری جلسات توجیهی برای والدین: معلم شماره ۱۰ معتقد است: «یک جلسه ماهیانه به ما داریم و نظرخواهی از والدین داشته باشیم و در جمع‌بندی بعد از تفکر ممکنه بینیم چندین والدین یک نظریه واحد دارند، اون نظریه رو اعمال کنیم. هم احترام به نظر والدین گذاشتیم و هم کمک به ما بوده که بتونیم دقیق پاسخگوی دغدغه‌های والدین باشیم».

- ایجاد حس موثر بودن والدین در سرنوشت تحصیلی فرزندان: معلم شماره ۱۰ می‌گوید: «نقش مهم والدین در زندگی فرزندان نادیده گرفته نشود. والدین احساس کنند که کمک آنها موثر است و باعث موفقیت بیشتر فرزندشان می‌شود».

- تبادل نظر با والدین از طریق نماینده‌های کلاس: معلم شماره ۴ در این خصوص می‌گوید: «مجموعه نظرات والدین از طریق نماینده اولیا یا انجمن به سمع و نظر آموزگار یا کادر مدرسه از طریق برگزاری جلسات برسد».

- لزوم اقتدار معلم در مقابل دخالت والدین: معلم شماره ۶ معتقد است: «اول اینکه معلم باید با اقتدار نسبت به والدینی که مدام در کار معلم مداخله می‌کنند و خود را همه چیزدان می‌دانند بایستد و اجازه مداخله ندهد، البته با توجه به نوع مداخله می‌توان گاهی از آنان قبول و ترتیب اثر مثبت در کلاس داد».

- خلاقیت معلم در تدریس زمینه عدم دخالت والدین: معلم شماره ۷ معتقد است: «معلم با روش‌های نوین تدریس، خلاقیت و آموزش جذاب همراه با بازی‌های هدفمند می‌تواند از دخالت والدین جلوگیری کند».

- لزوم جلب رضایت خانواده: معلم شماره ۱۲ معتقد است: «همیشه سعی کردم کار خود را انجام دهم در حالی که رضایت خانواده را نیز جلب کنم. این رضایت لزوماً با اطاعت از اوامر اولیا نیست گاهی با توجه کردن آنها بوده».

- دادن اطمینان خاطر به والدین زمینه ساز عدم مداخله: معلم شماره ۹ می‌گوید: «همیشه به والدین پیشنهاد می‌دهم آرامش خود را حفظ کنند و به من اعتماد کنند و این را بدانند که موفقیت دانش‌آموزان برای من بیشتر از آنها مهم است و همیشه سعی می‌کنم اعتماد آنها را در جلسه اول جلب کنم و بدانند که من دلسوز فرزند آنها هستم».

۵- آسیب‌های مداخلات والدین

- ایجاد تنش در ارتباط بین معلم و دانش‌آموز: معلم شماره ۹ معتقد است: «بعضی وقت‌ها مداخلات منجر به تنش می‌شود. حتی دخالت‌های نابجای والدین باعث برهم خوردن رابطه بین معلم و فرزندشان می‌شود».

- ایجاد دوگانگی در بچه‌ها به دلیل دخالت والدین: معلم شماره ۲ می‌گوید: «گاهی اوقات والدین از سر احساسات و عدم آگاهی در کار دانش‌آموزان دخالت می‌کنند و این دخالت در کلاس دیده می‌شود. مثلاً دانش‌آموز در کلاس می‌گوید مادرم این را گفته، برای همین من از این روش حل کردم در صورتی که آن روش منسوخ شده و دانش‌آموز دچار دوگانگی می‌شود و سرکلاس می‌هوت است و همین باعث دیر یاد گرفتن دانش‌آموز و حتی عدم یادگیری می‌شود».

- دخالت زمینه درگیری لفظی معلم و والدین: معلم شماره ۹ می‌گوید: «تاحدودی منجر به درگیری لفظی شده که برای تدریسی گفتن شما آگه به جور دیگه تدریس کنید بهتره».

- ایجاد توقعات کاذب در والدین: معلم شماره ۶ می‌گوید: «والدینی که در خانه فرزند سالاری دارند همین توقع رو در کلاس درس هم دارند. مثلاً در سال قبل نظافت کلاس را بر عهده خود دانش‌آموزان می‌گذاشتم یکی از والدین معترض بود که چرا از بچه من کار می‌کشید».

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از پژوهش حاضر واکاوی ادراک معلمان دوره ابتدایی شهر سبزوار از مداخله والدین در فعالیت‌های آموزشی است. یکی از یافته‌های پژوهش حاضر، انواع مداخلات رایجی بود که معمولاً والدین در فعالیت‌های آموزشی معلمان دارند. یکی از این مداخلات رایج که توسط معلمان این پژوهش اشاره شد، مداخله در زمینه کمیت تکالیف بود. اکلز و گوتمن نیز همراستا با پژوهش حاضر، در پژوهش خود نشان دادند؛ دخالت والدین در حجم تکالیف می‌تواند به ایجاد عدم هماهنگی میان والدین و معلمان منجر شود. این عدم هماهنگی ممکن است به عدم توجه به ویژگی‌های فردی و نیازهای خاص دانش‌آموزان منجر گردد (Eccles & Gootman, 2016).

دخالت در مسائل تربیتی نیز یکی دیگر از انواع مداخلات رایج از دیدگاه معلمان بود که به نظر آنها می‌توانست مخرب باشد. مطالعه کلی و تان نیز نشان داد که مداخله بیش از حد والدین می‌تواند به افزایش استرس و فشار روانی در دانش‌آموزان منجر شود. وقتی والدین انتظارات بالا و غیرمنطقی از فرزندان خود دارند، این امر ممکن است باعث اضطراب و عدم اعتماد به نفس در دانش‌آموزان گردد (Kelley & Tatum, 2021).

مداخله در مورد نحوه ارزشیابی نیز یکی دیگر از انواع مداخلات رایج والدین ذکر شده است. همسو با یافته‌های پژوهش حاضر، نتایج حاصل از پژوهش محمدی نشان داد که دخالت والدین در ارزشیابی‌های آموزش مجازی، می‌تواند آسیب‌هایی از قبیل کاهش مسئولیت‌پذیری، حذف استقلال کودکان، افزایش استرس و اضطراب، کاهش اندیشیدن و فرصت تامل و افزایش ناامیدی در آینده را به وجود بیاورد (Mohammadi, 2022). گیامپترو و رومیته نیز معتقدند مداخله‌های نامناسب والدین می‌تواند حس استقلال دانش‌آموزان را کاهش دهد. وقتی والدین به‌طور مداوم در فرآیند

یادگیری فرزندانشان مداخله می‌کنند، دانش‌آموزان ممکن است احساس کنند که به‌تنهایی قادر به حل مشکلات نیستند. این وضعیت نه تنها بر پیشرفت تحصیلی آنها تأثیر منفی می‌گذارد، بلکه می‌تواند به ایجاد وابستگی‌های ناسالم منجر شود (Giampietro & Romiti, 2025). همچنین نتایج این پژوهش با نتیجه مطالعه‌ای که به بررسی ادراک معلمان مدارس فنلاند از ارتباط با والدین در مورد نحوه ارزشیابی پرداخت همخوانی دارد. آنها نشان دادند که فشار والدین برای اعطای نمرات بالا به کودکان از طریق نرم‌افزارهای ارتباطی مثل ویلما، معلمان را به شدت تحت فشار قرار می‌دهد. همچنین معلمان گاهی اوقات احساس می‌کنند که چاره‌ای جز این ندارند که والدین را با دادن نمرات مورد نیاز خود خوشحال کنند (Kuusimaki et al, 2019).

یکی دیگر از یافته‌های پژوهش، مداخله در والدین در سبک تدریس معلمان بود که به نظر معلمان می‌تواند آثار مخربی داشته باشد. این یافته با نتایج پژوهش ویلیامز و جونز (Jones & Williams, 2023) هم راستا است. آنها نشان دادند که وقتی والدین به طور مداوم در سبک تدریس معلمان مداخله می‌کنند، معلمان ممکن است تمرکز خود را از نیازهای خاص دانش‌آموزان دور کنند. چرا که معلمان سعی دارند به خواسته‌های والدین پاسخ دهند و این امر می‌تواند به تخصیص نادرست منابع آموزشی منجر شود.

مداخلات والدین در تصمیم‌گیری‌های مربوط به بودجه‌بندی دروس نیز یکی از یافته‌های دیگر پژوهش بود. مداخلات والدین می‌تواند به کاهش فعالیت و ابتکار معلمان منجر شود. این یافته با نتایج پژوهش دیویس و فالکو همسو است، آنها نشان دادند زمانی که والدین انتظار دارند در انتخاب محتوای درسی تأثیرگذار باشند، معلمان ممکن است کمتر احساس آزادی کنند تا تصمیمات آموزشی خود را بر اساس نیازهای واقعی کلاس درس اتخاذ نمایند (Davis & Fulco, 2023). دخالت والدین در مسائل مالی نیز یکی دیگر از یافته‌های پژوهش حاضر است. پژوهش حاضر با نتایج پژوهش اپستین همسو است. او نشان داد وقتی والدین به طور مداوم در تخصیص منابع و برنامه‌های مالی دخالت کنند، معلمان و مدیران ممکن است از تصمیم‌گیری بر اساس نیازهای واقعی مدرسه و دانش‌آموزان باز داشته شوند. این امر ممکن است به اتلاف منابع و عدم استفاده بهینه از آنها منجر شود (Epstein, 2011). در کنار موارد فوق که جزو مداخلات نامطلوب از دیدگاه معلمان مطرح شد، مداخلاتی نیز وجود دارد که می‌تواند بهبود دهنده فضای آموزش باشد. لزوم بهره‌گیری از ظرفیت‌های والدین برای آموزش بهتر یکی از یافته‌های پژوهش حاضر بود. این یافته با نتایج پژوهش اسمیت و همکاران که نشان دادند ارتباط مثبت والدین و این نوع مشارکت می‌تواند باعث بهبود انگیزه و عملکرد تحصیلی دانش‌آموزان گردد، همسو است (Smith et al, 2021).

لزوم مشارکت والدین در برگزاری مراسم‌ها و لزوم پیگیری امور تحصیلی یکی دیگر از انواع مداخلات لازم و ضروری از دیدگاه معلمان در پژوهش حاضر بود. جینز هم نشان داد که حتی زمان محدودی که والدین صرف تعامل با مدرسه می‌کنند نیز می‌تواند نتایج مثبتی به همراه داشته باشد (Jeynes, 2020).

لزوم مداخله در حل مشکلات دانش‌آموزان یکی دیگر از حوزه‌های ضروری مداخله والدین از دیدگاه معلمان در این پژوهش بود. معلمان به‌عنوان فعالان اصلی در روند یادگیری دانش‌آموزان، نقش والدین را در تسهیل فرایند یادگیری اساسی می‌دانند. یافته‌های تحقیق اپستین نیز نشان داد که کمک‌های والدین، مانند ایجاد محیط‌های آموزشی مناسب در خانه و ارتباط فعال با معلمان، می‌تواند به ارتقای شرایط آموزشی و در نهایت به پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان کمک کند (Epstein, 2011). همچنین دسفورج و بوچار نیز در پژوهشی با موضوع تأثیر مداخلات والدین و آموزش خانواده بر پیشرفت دانش‌آموز و سازگاری او به این نتیجه دست یافتند که مداخلات والدین از جمله ملاقات والدین با مدرسه، فرآیند آموزش دانش‌آموزان را بهبود می‌بخشد (Desforjes & Bocher, 2003). یکی دیگر از یافته‌های پژوهش حاضر، لزوم تعامل مثبت با والدین برای حل مسائل تربیتی بود. والدین زمانی مایل به همکاری و مشارکت در مدرسه خواهند شد که احساس منزلت کنند. معلمان پژوهش حاضر معتقد بودند معلمان لازم است در حد راهنما در فعالیت‌های کلاسی دخالت داشته باشند. کایا هم معتقد است همکاری بین والدین و مدارس مزایای متعددی دارد و رویکرد مشارکتی بر تحصیل کودک تأثیر مثبت می‌گذارد (Kaya, 2012).

در بخش تعیین قواعد و حد و مرز برای مداخلات والدین نیز که یکی از یافته‌های پژوهش بود می‌توان گفت، معلمان این پژوهش از دخالت‌های منطقی والدین استقبال می‌کردند. آنها مشارکت والدین را به عنوان پشتوانه مدرسه، مؤثر در پیشرفت تحصیلی و افزایش اعتماد به نفس دانش‌آموزان، در نظر می‌گرفتند. این یافته با نتایج پژوهش شیربگی و همکاران و پژوهش مظاهری و همکاران نیز هم‌راستا است (Mazaheri et al., 2017; Shirbagi, et al., 2016). انتظار معلمان این پژوهش از والدین، نقش کمک‌رسان و نه مداخله‌کننده است. با این حال، نگرش‌های ناخوشایند و بی‌توجه معلمان، والدین را دلسرد می‌کند (Ashraf et al., 2015)، که منجر به قطع ارتباط می‌شود و هر دو شروع به سرزنش یکدیگر می‌کنند (Ozmen et al., 2016). از سوی یافته دیگر پژوهش نشان داد معلمان به نظرات والدین احترام می‌گذارند ولی به شیوه خود عمل می‌نمایند. چنین به نظر می‌رسد که منبع اصلی تعارض بین معلمان و والدین، مداخلاتی است که منجر به این ادراک می‌شود و والدین مداخله‌گر، قدرت حرفه‌ای معلمان را تهدید می‌کنند (Addi-Raccach & Grinshtain, 2017).

یکی دیگر از یافته‌های پژوهش حاضر در مورد راهکارهای مدیریت مداخله والدین؛ ممنوعیت مداخلات همراه با موضع‌گیری است که توسط معلمان مطرح شد. ادی راج و ارویو-الاشیو (Raccach & Arviv-Elyashiv, 2008) نیز بیان می‌کنند که برخی از معلمان معتقدند دخالت والدین در قالب امر و نهی در رابطه با آنها صورت می‌گیرد. همچنین از نظر آنان افزایش مشارکت والدین در مدرسه ممکن است به عنوان تهدیدی برای خودمختاری حرفه‌ای معلمان در نظر گرفته شود. می‌توان گفت ضعف در ساختار و نظام ارتباطی مدرسه، عدم آگاهی اولیا از نقش خودشان در توسعه علمی فرزندان، شیوه نامناسب برخورد مدارس و عدم اطلاع والدین از ظرفیت‌های قانونی ایجاد شده به منظور تعامل با مدرسه از جمله مشکلات ارتباط والدین و معلمان است. والدین نیز به اندازه کافی از آموزش فرزندان حمایت نمی‌کنند و مدیران مدارس در ایجاد تعامل با خانواده‌ها احساس درماندگی دارند (Agah et al, 2024).

یکی دیگر از راهکارهای مدیریت مداخلات منفی والدین از دیدگاه معلمان، جذاب‌سازی آموزش و داشتن برنامه برای بهره‌گیری از مشارکت آنها بود. سیمون (Simon, 2017) نیز در پژوهشی با عنوان مطالعه تعامل والدین و معلمان در مدارس ابتدایی مالزی نشان داد که ایجاد کارگاه‌های آموزشی برای والدین و معلمان و ارائه دستورالعمل‌های عمومی در این زمینه مؤثر است. برگزاری جلسات توجیهی برای والدین نیز یکی از راهکارهای مدیریت مداخلات والدین است. گونزالز و همکاران (Gonzalez-DeHass et al, 2013). معلمان بر این عقیده بودند که آموزش والدین در زمینه نحوه مداخله مؤثر در فعالیت‌های آموزشی و تعامل با مدارس می‌تواند به بهبود این وضعیت کمک کند. درخصوص ایجاد حس مؤثر بودن والدین در سرنوشت تحصیلی فرزندان، والدین باید در تعلیم و تربیت جایگاه خاص خود را داشته باشند، تا عزت‌مندی آنان مورد توجه قرار گیرد. معلمان اغلب احساس می‌کنند که والدین فاقد ابزار مناسب برای تعامل مؤثر با آنان هستند. معلمان معتقدند با دخالت بیش از حد والدین مورد آزار و اذیت قرار می‌گیرند. تعامل پرخاشگرانه با والدین باعث می‌شود معلمان احساس ناراحتی، کم ارزشی و عدم قدردانی کنند (Herman & Reinke, 2017).

معلمان پژوهش حاضر معتقد بودند خلاقیت معلم در تدریس نیز زمینه‌ساز عدم دخالت والدین است. سیمون نیز در پژوهشی فضای خلاقانه، دوستانه و خالی از کشمکش و تعارض را موجب همکاری متقابل و تعامل والدین دانسته است (Simon, 2017). از دیدگاه معلمان لزوم جلب رضایت خانواده نیز یکی دیگر از راهکارهای مدیریت مداخلات والدین است. آنها معتقدند که دادن اطمینان خاطر به والدین زمینه‌ساز عدم مداخله والدین است؛ بنابراین اعتمادسازی یکی از مفاهیم مهم و عاملی در جهت کاهش مداخلات والدین می‌باشد. مداخله والدین می‌تواند آسیب‌زا باشد. ایجاد تنش در ارتباط بین معلم و دانش‌آموز یکی از این آسیب‌ها است. دخالت والدین در مدرسه می‌تواند منجر به مشکلات رفتاری شدید در مدرسه شده و بر سازگاری روانی کودکان تأثیر منفی بگذارد (Lareau & Weininger, 2003). نتایج مطالعه اپیستن (Epstein, 2011) نیز نشان داد مداخله والدین ممکن است بر روابط بین معلم و دانش‌آموز نیز تأثیر منفی بگذارد. در مواقعی که والدین به طور مستقیم در نحوه تدریس معلم مداخله می‌کنند، این ممکن است به تضعیف رابطه‌ی اعتماد و احترام بین معلم و دانش‌آموز منجر شود. به علاوه دخالت زمینه‌درگیری لفظی معلم و والدین را فراهم می‌کند که ممکن است از طریق بی‌احترامی و پرخاشگری نسبت به سیستم ابراز شود و باعث درگیری بین دو

طرف گردد (Greenbaum & Fried, 2011). معلمان نیز اذعان دارند که به دلیل رفتار پرخاشگرانه والدین هلیکوپتری و دخالت و توقعات غیرمنطقی آنها دچار احساس ناامیدی و سرخوردگی شده‌اند (Levin & Bradley, 2019). از دیگر یافته‌های این پژوهش، توقعات نابجای والدین از معلمان بود که سبب مشکلات و ایجاد مشاجره‌هایی بین معلم و والدین می‌گردد. یافته‌های پژوهش (Lopez, 2016) نیز نشان داد یکی از رایج‌ترین اثرات منفی، فشار والدین بر معلمان به دلیل انتظارات بالا است. والدینی که به‌طور مداوم در حال نظارت و مداخله در کار معلم هستند، می‌توانند بر عملکرد معلم تأثیر منفی بگذارند و احساس عدم استقامت معلمان را افزایش دهند. این فشار ممکن است منجر به کاهش انگیزه و کارایی معلمان گردد.

دخالت والدین در فعالیتهای معلم می‌تواند تأثیرات مثبت و منفی فراوانی داشته باشد. در حالی که همکاری و حمایت والدین می‌تواند به پیشرفت تحصیلی و عاطفی دانش‌آموزان منجر شود، اما باید به این نکته توجه داشت که این دخالت‌ها همچنین ممکن است بر کیفیت آموزش و روحیه معلمان تأثیر منفی بگذارد. بنابراین، ایجاد یک تعادل مناسب بین دخالت والدین و استقلال معلمان و دانش‌آموزان بسیار حائز اهمیت است. تأثیرات منفی دخالت والدین در فعالیتهای آموزشی نشان می‌دهد که هرچند همکاری والدین و معلمان می‌تواند مؤثر باشد، اما باید به شیوه‌های مؤثر و مناسب این دخالت توجه شود. افزایش آگاهی والدین درباره این تأثیرات و ایجاد تعادل در نقش‌های آنها می‌تواند به بهبود روند آموزشی و سلامت روان دانش‌آموزان کمک کند. در نهایت، اگرچه مداخله والدین می‌تواند به عنوان یک عامل مؤثر در فرآیند یادگیری دانش‌آموزان شناخته شود، اما اثرات منفی آن بر کار معلمان باید مورد توجه قرار گیرد. برای جلوگیری از این اثرات منفی، لازم است که مدارس و معلمان با والدین در رابطه‌ای متوازن و مستقل همکاری کنند. ایجاد برنامه‌های آموزشی برای والدین و تبیین نقش مشخص آنها در فرآیند یادگیری می‌تواند به تدریج به کاهش این مشکلات کمک کند و فضای آموزشی بهتری را فراهم آورد. پیشنهاد می‌شود سایر پژوهش‌ها به بررسی ادراکات معلمان در شهرهای مختلف یا مناطق مختلف سبزوار، به منظور شناسایی تأثیر عوامل جغرافیایی و فرهنگی بر مداخله والدین و تحقیق در زمینه طراحی و پیاده‌سازی برنامه‌های آموزشی برای والدین به منظور افزایش آگاهی و مهارت‌های آنها در مداخله‌های آموزشی مؤثر بپردازند. همچنین به عنوان پیشنهاد کاربردی این پژوهش که می‌تواند برای ذینفعان و برنامه‌ریزان آموزشی دارای اهمیت باشد، پیشنهاد می‌شود آموزش‌های لازم به معلمان در این خصوص در قالب دوره‌های آموزشی ضمن خدمت داده شود. آشنا ساختن معلمان با مزایای مشارکت والدین می‌تواند زمینه استقبال معلمان را فراهم کند. همچنین جلسات توجیهی برای والدین درباره حد و مرز مشارکت در فعالیتهای آموزشی داده شود. از جمله محدودیتهای این پژوهش (که در سایر تحقیقات کیفی نیز ملاحظه می‌شود) این است که با توجه به این که اگر جامعه‌ی نمونه فقط شامل معلمان از یک یا چند مدرسه خاص باشد، نتایج به دست آمده ممکن است نماینده‌ی واقعی نظرات کل معلمان ابتدایی نباشد. تجربیات و پیش‌زمینه‌های مختلف معلمان نیز می‌تواند بر ادراک آنها از مداخله والدین تأثیرگذار باشد و این امر به تفسیرهای متنوعی منجر شود.

مشارکت نویسندگان

این مقاله به طور کامل توسط نویسنده مسئول نگارش یافته است.

تشکر و قدردانی

از کلیه معلمانی که در زمینه مصاحبه با نویسنده همکاری داشته‌اند قدردانی می‌گردد.

تعارض منافع

«هیچ‌گونه تعارض منافع توسط نویسندگان بیان نشده است»

منابع

- آگاه، فریبا؛ نادی، محمدعلی؛ و کریمی، فریبا. (۱۴۰۰). شناسایی مولفه‌های موثر در مشارکت والدین در مدرسه: رویکردی کیفی با روش تحلیل مضمون. مدیریت مدرسه، ۹(۲): ۳۰۰-۲۶۹. [Doi:10.48310/pma.2024.12481.3667](https://doi.org/10.48310/pma.2024.12481.3667)
- شیربگی، ناصر؛ عزیزی، نعمت‌اله؛ و امیری، شیلا. (۱۳۹۵). واکاوی مفهوم مشارکت و مداخله در آموزش فرزندان از دیدگاه والدین و معلمان، علوم تربیتی ۲۲(۲): ۵۴-۲۱. <https://doi.org/10.22055/edu.2017.12529.1318>
- محمدی، میلاد. (۱۴۰۱). آسیب شناسی دخالت والدین دانش آموزان در ارزش یابی از آموزش مجازی در دوران کرونا در دوره ابتدایی شهرستان محلات: یک مطالعه پدیدارشناسی، اولین همایش پژوهش‌مندی، <https://civilica.com/doc/1452873>
- مظاهری، حسن؛ موسی پور، نعمت‌اله؛ و ناطقی، فائزه. (۱۳۹۶). نقش خانواده در برنامه درسی شایستگی - محور دوره ابتدایی از منظر اسناد تحول بنیادین آموزش و پرورش. خانواده و پژوهش، ۱۴(۳۴): ۳۲-۷.
- میری، زهره. (۱۴۰۰). برداشت معلمان از دخالت نامطلوب والدین در امور تحصیلی دانش آموزان مقطع ابتدایی. پلیان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه بیرجند.

References

- Adams D., Harris A., and Jones M. S. (2018). Teacher-parent collaboration for an inclusive classroom: success for every child, *MOJES: Malaysian Online Journal of Educational Sciences*, 4, 3: 58–72.
- Addi-Raccah ,A, Arviv-Elyashiv ,R. (2008). Parent Empowerment and Teacher professionalism: Teachers' Perspective. *Urban Education*,43(3): 94-415. [DOI:10.1177/0042085907305037](https://doi.org/10.1177/0042085907305037).
- Addi-Raccah, A., & Grinshtain, Y. (2017). Teachers' capital in view of intensive parental involvement in school: the case of teachers in high socio-economic status schools in Israel. *Research Papers in Education*,33(5): 599–619. <https://doi.org/10.1080/02671522.2017.1329339>
- Agah, F., Nadi, M., & Karimi, F. (2024). Presenting a model to promote parents' interaction with school and its role in children's educational progress: a mixed approach: Mixed method. *Educational and Scholastic studies*, 13(3): 107-124. [In Persian]. [DOI: 10.48310/pma.2024.12481.3667](https://doi.org/10.48310/pma.2024.12481.3667)
- Andreas, M. R. (2003). Validity and reliability tests in case study research: A literature review with “hands-on” applications for each research phase. *Qualitative Market Research: An International Journal*, 6(2): 75-86. [DOI: 10.1108/13522750310470055](https://doi.org/10.1108/13522750310470055).
- Ashraf I., Ashraf F., Saeed I., Gulzar H., Shah K., Azhar N., and Anam W. (2015). Reasons for low performance of teachers: a study of government schools operating in Bahawalpur City, Pakistan, *International Journal of Academic Research in Progressive Education and Development*.4(2):105–117. [DOI: 10.6007/IJARPED/v4-i2/1764](https://doi.org/10.6007/IJARPED/v4-i2/1764)
- Blaik Hourani, R.; Stringer, P., and Baker, F. (2012). Constraints and Subsequent Limitations to Parental Involvement in Primary Schools in Abu Dhabi: Stakeholders' Perspectives. *School Community Journal*, 22(2): 131-160.
- Boswell C, Cannon Sh. (2012). Introduction to nursing research. 3rd ed. Burlington, MA: Jones & Bartlett Publishers. Available, General Collection; C-401.
- Brown, D. W. (1996). Principals' perceptions of community and staff development in shared decision-making. *Journal of Research in Rural Education*,12 (1):17-24.
- D'Haem J. and Griswold P. (2017). Teacher educators' and student teachers' beliefs about preparation for working with families, including those from diverse socioeconomic and cultural backgrounds, *Education and Urban Society*.49 (1): 81–109. <https://doi.org/10.1177/001312451663060>
- Darch, C., Miao, Y., & Shippen, P. (2004). A model for involving parents of children with learning and behavior problems in the schools. *Preventing School Failure*,48(3): 24-34. [DOI:10.3200/PSFL.48.3.24-34](https://doi.org/10.3200/PSFL.48.3.24-34)

- Davis, C., & Fulco, A. (2022). Parental Involvement and Teacher Confidence: Challenges and Solutions. *Journal of Educational Psychology*, 114(4): 595-610.
[DOI:10.23947/2334-8496-2022-10-1-01-14](https://doi.org/10.23947/2334-8496-2022-10-1-01-14)
- Desforges, Ch., & Abouchaar, A. (2003). the impact of parental involvement, parental support and family education on pupil achievement and adjustment: A literature review. London: Department of Education and Skills.
- Dor, A., & Mentzer, H. (2019). Hidden issues in teacher–parent interaction: A qualitative study of teachers’ handling differences with parents. *Education and Society*, 37(1): 25–38.
[DOI:10.7459/es/37.1.03](https://doi.org/10.7459/es/37.1.03)
- Dumont, H., Trautwein, U., Nagy, G., & Nagengast, B. (2014). Quality of parental homework involvement: Predictors and reciprocal relations with academic functioning in the reading domain. *Journal of Educational Psychology*, 106(1): 144 -161.
<https://doi.org/10.1037/a0034100>.
- Eccles, J. S., & Gootman, J. A. (2019). *Community Programs to Promote Youth Development*. Washington, D.C.: National Academies Press. <https://doi.org/10.17226/10022>.
- Epstein, J. L. & Sheldon, S. B. (2006). Moving Forward: Ideas for research on School, family, and community partnerships. Johns Hopkins university center on school. Family and community partnerships. In C. F. Conrad & R. Serlin (Eds):117-137. from: Chapter 7, pp. 117-138, in C. F. Conrad & R. Serlin (Eds.) SAGE Handbook for research in education: Engaging ideas and enriching inquiry. Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Epstein, J. L. (2011). *School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools*. Philadelphia, PA: Westview Press.
- Ewing, L.-A., & Cooper, H. B. (2021). Technology-enabled remote learning during COVID-19: perspectives of Australian teachers, students and parents. *Technology, Pedagogy and Education*, 30(1):41–57. [DOI:10.1080/1475939X.2020.1868562](https://doi.org/10.1080/1475939X.2020.1868562)
- Fan, X., & Chen, M. (2018). Parental Involvement and Students’ Academic Achievement: A Meta-Analysis. *Educational Psychology Review*, 30(3): 505-543.
[DOI:10.1023/A:1009048817385](https://doi.org/10.1023/A:1009048817385)
- Fisher, Y. (2018). Concealed and unconcealed motives for joining the Parent-Teacher Association: Mapping sentence and smallest space analysis. *Frontiers in Psychology*, 9:1705. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01705>.
- Frolova, E. V., Rogach, O. V., Ryabova, T. M., & Zuykina, A.V. (2019). Factors of conflict in the educational environment of the modern school. *European Journal of Contemporary Education*, 8(3): 513–523. [DOI:10.13187/ejced.2019.3.513](https://doi.org/10.13187/ejced.2019.3.513).
- Garbe, A., Ogurlu, U., Logan, N., & Cook, P.(2020). Parents’ experiences with remote education during COVID-19 school closures. *American Journal of Qualitative Research*, 4(3): 45–65. <https://doi.org/10.29333/ajqr/8471>.
- Giampietro, L., Romiti, S. (2025). Parents, schools and community collaboration for improvement: insights from the evaluation processes. *Journal of Professional Capital and Community*; 10 (3): 321–336. <https://doi.org/10.1108/JPCC-09-2024-0165>
- Gonzalez-DeHass, A. R., Willems, P. P., & Doan Holbein, M. (2005). Examining the Relationship Between Parental Involvement and Student Motivation. *Educational Psychology Review*, 17(2). [DOI:10.1007/s10648-005-3949-7](https://doi.org/10.1007/s10648-005-3949-7).
- Greenbaum, C.W. and Fried, D. (2011) Relations between the Family and the Early Childhood Education System (Preschool to Grade 3) Status Report and Recommendations. The Initiative for Applied Education Research.
- Hakyemez, S. (2015). Turkish early childhood educators on parental involvement. *European Educational Research Journal*, 14(1): 100-112. <https://doi.org/10.1177/1474904114565152>.

- Henderson, A. T., & Mapp, K. L. (2002). *A New Wave of Evidence: The Impact of School, Family, and Community Connections on Student Achievement*. Southwest Educational Development Laboratory.
available at http://www.sedl.org/about/copyright_request.html on the SEDL Web site
- Herman, K. C., & Reinke, W. M. (2017). Improving teacher perceptions of parent involvement patterns: Findings from a group randomized trial. *School Psychology Quarterly*, 32(1): 89–104. doi: 10.1037/spq0000169.
- Hill, N. E., & Tyson, D. F. (2009). Parental Involvement in Middle School: A Meta-Analytic Assessment of the Strategies That Promote Achievement. *Developmental Psychology*, 45(3): 740-763. <https://doi.org/10.1037/a0015362>.
- Jeynes, W. H. (2016). A meta-analysis: The relationship between parental involvement and African American School Outcomes. *Journal of Black Studies* 47(3).
DOI:10.1177/0021934715623522
- Jeziarski, S., & Wall, G. (2019). Changing understandings and expectations of parental involvement in education. *Gender and Education*, 31(2): 1-16.
DOI:10.1080/09540253.2017.1332340.
- Jones, C. (2020). Don't forget the parents: preparing trainee teachers for family-school partnership. *Practice*, 2(1), 68–85. doi:10.1080/25783858.2020.1732630.
- Kaya, S. (2012). Parents' expectations of primary school 1st grade students from the school and the level to which their expectations are met. Unpublished Master's Thesis. Yeditepe University Institute of Social Sciences, Istanbul.
- Kelley, M. J., & Alder, J. (2022). The Fine Line: Understanding Parental Involvement vs. Interference in Education. *Educational Management Administration & Leadership*, 50(5), 754-770.
- kelley, M. R., & Tatum, S. A. (2021). Parenting Styles, Student Motivation, and Academic Achievement: A Study of High School Students. *Parenting: Science and Practice*, 21(1), 44–59.
- Kouros, C. D., Pruitt, M. M., Ekas, N. V., Kiriaki, R., & Sunderland, M. (2017). Helicopter parenting, autonomy support, and college students' mental health and well-being: The moderating role of sex and ethnicity. *Journal of Child and Family Studies*, 26(3): 939-949.
DOI: 10.1007/s10826-016-0614-3
- Kuusimaki A.M, Uusitalo-Malmivaara L., Tirri ,K. (2019). The Role of Digital School-Home Communication in Teacher Well-Being. *Frontiers in Psychology* 10:2257.
DOI: 10.3389/fpsyg.2019.02257
- Lareau, A. (2003). *Unequal Childhoods: Class, Race, and Family Life*. University of California Press.
- Lareau, A., Weininger, E. B (2003). Cultural capital in educational research: A critical assessment. *Theory and Society*, 32(5):105-144. DOI: 10.1007/1-4020-2589-0_6.
- Lee, J., & Bowen, N. K. (2006). Parent involvement, cultural capital, and the achievement gap among elementary school children. *American Educational Research Journal*, 43(2), 193-204, 206, 209-218. available at: <http://www.jstor.org/page/info/about/policies/terms.jsp>.
- Lehmann, J. (2018). Parental involvement: an issue for Swiss primary school teacher education. *Journal of Education for Teaching*, 44(2), 1-13. DOI: 10.1080/02607476.2018.1465626
- Levin, Stephanie, and Kathryn Bradley. (2019). Understanding and Addressing Principal Turnover: A Review of the Research. (EdWorkingPaper: 19-179). Retrieved from Annenberg Institute at Brown University: <https://edworkingpapers.com/ai19-179>.
- Lincoln, Y.S. and Guba, E.G. (1985) *Naturalistic Inquiry*. SAGE, Thousand Oaks, 289-331.
[http://dx.doi.org/10.1016/0147-1767\(85\)90062-8](http://dx.doi.org/10.1016/0147-1767(85)90062-8).

- Lopez, M. E. (2016). *Parental Involvement: The Relationship between Parents and Teachers*. Educational Leadership, 74(1), 30-35.
- Mazaheri, H, Mousapour. N, Nateghi, F. (2017). The Role of Family in Competency-Based Primary School Curriculum from the Perspective of Education Fundamental Reform Documents. QJFR. 14 (1) :7-32. [In Persian]. URL: <http://qjfr.ir/article-1-241-fa.html>
- Miri, Z. (2021). Teachers' perception of the adverse involvement of parents in the academic affairs of elementary school students. Master's thesis. Birjand University. [In Persian].
- Mohammadi, M. (2022). Pathology of involvement of parents of students in the evaluation of virtual education in the era of Corona in the elementary school of Mahalat city: a phenomenological study, the first researcher's conference. <https://civilica.com/doc/1452873> [In Persian].
- Nasser-abu alhija, F. Rogel. A. (2018). parents and schools: parental involvement and interference effects on school climate and pupils' mathematics achievement, pp.5210-5217. doi: 10.21125/inted.2018.1228.
- Orell, M., & Pihlaja, P. (2020). Cooperation Between Home and School in the Finnish Core Curriculum 2014. *Nordic Studies in Education*, 40(2), 107–128. <https://doi.org/10.23865/nse.v40.222>.
- Ozmen F., Akuzum C. Zincirli M., and Selcuk G. (2016).The communication barriers between teachers and parents in primary schools, Eurasian Journal of Educational Research, Issue 66, 2016, 27-46. DOI:10.14689/ejer.2016.66.2
- Park, S., Stone, S. I., & Holloway, S. D. (2017). School-based parental involvement as a predictor of achievement and school learning environment: An elementary school-level analysis. *Children and Youth Services Review*, 82,195–206. DOI:10.1016/j.childyouth.2017.09.012
- Reinke, W. M., Smith, T. E., & Herman, K.C. (2019). Family–school engagement across child and adolescent development. *School Psychology*,34(4), 346–349. <https://doi.org/10.1037/spq0000322>.
- Qamar Safdar (2006). Home School Relationships: Challenges for Teachers and Head Teachers in Pakistan.*i-manager's Journal on School Educational Technology*, 2(2),18-28. <https://doi.org/10.26634/jsch.2.2.850>.
- Santoro, D. (2015). Philosophizing about teacher dissatisfaction: A multidisciplinary hermeneutic approach. *Studies in Philosophy & Education*, 34(2), 171–180. DOI:10.1007/s11217-014-9409-4.
- Shirbagi, N. (2016). Examining the Concept of Participation and Involvement in Children's Education: A Reflection on Parents and Teachers' Perception. *Journal of Educational Sciences*, 22(2), 21-54. [In Persian]. <https://doi.org/10.22055/edu.2017.12529.1318>
- Simon, Sh. (2017). Astudy of primary school: Parents interaction with teachers in Malaysia, World Academy of Science. Engineering and Technology international Journal of Educational and pedagogical Sciences,11(2):359-366.
- Smith, T. E., Holmes, S. R., Sheridan, S. M., Cooper, J., Bloomfield, B & Preast, J. (2021). The effects of consultation-basedfamily-school engagement interventions on student and parent outcomes: A meta-analysis. *Journal of Educational and Psy-chological Consultation*. <https://doi.org/10.1080/10474412.2020.1749062>.
- Straus, A., Corbin, J. (2008). Basics of qualitative research: Techniques and procedures for developing grounded theory, Third edition. Los Angeles: Sage Publications. DOI: 10.1177/1094428108324514
- Stroetinga, M., Leeman, Y., & Veugelers, W. (2018). Primary school teachers' collaboration with parents on upbringing: a review of the empirical literature. *Educational Review*,71(5), 650–667. <https://doi.org/10.1080/00131911.2018.1459478>

- Teder L. and Mikser R. (2019). Teachers with multiple jobs: a preliminary typology on the basis of Estonian teachers' life stories, *Educational Process: International Journal*. 8, 2, 111–122. DOI: [10.22521/edupij.2019.82.2](https://doi.org/10.22521/edupij.2019.82.2)
- Vincent, C. (2017). The children have only got one education and you have to make sure it's a good one: Parenting and parent–school relations in a neoliberal age. *Gender and Education*, 29(5), 541–557. DOI: [10.1080/09540253.2016.1274387](https://doi.org/10.1080/09540253.2016.1274387)
- Williams, S., & Jones, M. (2023). Balancing Parent Involvement and Teacher Autonomy: Implications for Student Learning. *Journal of Curriculum Studies*, 55(2), 230-245.
- Wong, R. S. M., Ho, F. K. W., Wong, W. H. S., Tung, K. T. S., Chow, C. B., Rao, N., Chan, K. L., & Ip, P. (2018). Parental involvement in primary school education: Its relationship with children's academic performance and psychosocial competence through engaging children with school. *Journal of Child and Family Studies*, 27(5), 1544–1555. <https://doi.org/10.1007/s10826-017-1011-2>
- Yemini, M., Maxwell, C., & Mizrachi, M. (2019). How does mobility shape parental strategies case of the Israeli global middle class and their 'immobile' peers in Tel Aviv. *Globalisation, Societies and Education*, 17(3), 324–338. <https://doi.org/10.1080/14767724.2018.1525280>
- Yulianti K., Denessen E., Droop M., Veerman G.-J. (2020). School efforts to promote parental involvement: the contributions of school leaders and teachers, *Educational Studies*. 34, 1–16. <https://doi.org/10.1080/03055698.2020.1740978>.